

Motion till riksdagen 2012/13:Kr225

av **Lars-Axel Nordell (KD)**

Sverige som förvaltare av teckenspråk

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur European Signlanguage Centres (ESC) framtida utveckling kan säkerställas som resurs för de teckenspråkiga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att etablera ett Europeiskt Sign Language Institute (ESI) i Sverige och Örebro.

Motivering

Sverige är på många sätt unikt när det gäller teckenspråkets ställning. Som första land i världen beslutade Sveriges riksdag 1981 att erkänna det svenska teckenspråket som de dövas första språk i landet. Forskningen om det svenska teckenspråket har alltsedan början av 1970-talet bedrivits vid institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet. Forskningen har främst varit inriktad på att beskriva teckenspråkets struktur, döva barns språkliga utveckling och inläring av skrivet eller talat språk samt att göra det svenska teckenspråket tillgängligt genom ett digitalt lexikon på internet.

Även vid Örebro universitet bedrivs viktig forskning när det gäller Deaf Studies, som utgör en internationellt stark profil. CCD/KKOM (Culture, Communication and Diversity/Kultur, Kommunikation och Mångfald) studerar identitet och kommunikation i institutionella sammanhang. Den forskning som fokuserar på literacy, flerspråkighet och dövområdet utgör särskilda strimor i CCD/KKOM.

I dag uppskattas antalet döva i världen till ungefär 70 miljoner, varav cirka 13 000 finns i Sverige. Antalet teckenspråksanvändare, där också teckenspråkstolkar, anhöriga och vänner till döva ingår, beräknas i vårt land uppgå

Fel! Okänt namn på

till runt 100 000 personer. Globalt uppskattas minst 500 miljoner människor vara i behov av teckenspråk.

I Örebro bor ungefär en fjärdedel av landets alla döva. Det beror framförallt på att både Riksgymnasiet för döva och Riksgymnasiet för hörselskadade sedan lång tid tillbaka finns i Örebro. Där finns också Europas största tolkcentral som förutom vanliga tolkuppdrag med hjälp av modern teknik förra året servade hela landet med över 200 000 tolkuppdrag via bildtelefon.

I Örebro finns även den ideella organisationen European Signlanguage Centre (ESC), som arbetar för tillgängligt teckenspråk i Europa. Den har sedan 2006, med stöd från EU:s Leonardo fond, digitalt dokumenterat närmare 100 000 tecken till världens största teckenspråkslexikon, vilket i dag finns tillgängligt på internet. Detta hjälpmedel går också att använda via en applikation till pekskärmsmobilerna Iphone och Android.

Hittills finns ESC etablerat i 20 länder med över 100 personer som koordineras från Sverige. Varje produktionsenhet är kopplad till databasen i Örebro. Samarbete har utvecklats med universitet, forskare, lingvister, systemutvecklare och myndigheter från olika delar av Europa.

I samarbete med Gallaudet University, världens ledande universitet för döva, har ESC påbörjat ett arbete för att också göra det amerikanska teckenspråket ASL tillgängligt. Detta är särskilt intressant då många teckenspråkiga utanför USA lär sig ASL som ett andraspråk vid sidan om det egna nationella teckenspråket. Ambitionen är att gå vidare med fler länder. Om fem år kan det vara möjligt att ha samtliga EU:s nationella teckenspråk dokumenterade och lätt tillgängliga via internet.

Plattformen är under ständig utveckling och ger i dag möjligheter för personer med funktionsnedsättning att lära sig tecken som stöd. Under kommande år kommer möjligheten också att utvecklas för att hjälpa nyanlända svenskar med en läs- och skrivplattform med bildsök och tecken som stöd för inläring. Ett fördjupat samarbete pågår också med Örebro universitet i ett pågående EU-projekt.

I ett projekt som startar 2013 och som fått namnet ”20 Million Kids” (antalet döva barn i världen) är målgruppen döva barn i utvecklingsländer som i dag inte får möjlighet att läsa och skriva på grund av sin funktionsnedsättning. Ambitionen är att öka läs- och skrivinläringen i Indien och i flertalet afrikanska länder.

Det arbete som ESC bedriver är unikt i sitt slag och har fått stor internationell uppmärksamhet med bland annat ett stort antal utmärkelser i flera olika länder, även utanför Europa. Sverige har fått en viktig roll som förvaltare av de nationella teckenspråken i Europa. Att strategiskt dra nytta av detta kan ge Sverige ett försprång och en starkare etablering i den digitala agendan.

Den webbaserade tekniska utvecklingen öppnar också för möjligheten att, redan från och med 2013, utveckla T3 – ”text till tecken” som, likt det internetbaserade översättningsverktyget Google translate, skulle göra det möjligt att översätta skriven text med fullständiga meningar till olika nationella teckenspråk. För att genomföra detta måste särskilda medel avsättas för utvecklingsarbetet.

Fel! Okänt namn på

Det bör vara en nationell angelägenhet att säkerställa ESC:s framtida utveckling och därmed i förlängningen även stärka förutsättningarna för att ett EU-finansierat Sign Language Institute (ESI) etableras i Sverige och Örebro. Det skulle bli Sveriges andra EU-institut, vid sidan om Smittskyddsinstitutet (ECDC) som sedan 2005 är förlagt till Solna. Regeringen bör utreda möjligheten till detta.

Ett europeiskt teckenspråksinstitut skulle ha stora utvecklingsmöjligheter när det gäller forskning och utveckling med syfte att underlätta och stimulera kontakten mellan olika nationella teckenspråkiga och mellan döva och hörande genom att göra teckenspråk mer tillgängligt för alla i ett gränslöst Europa.

Stockholm den 2 oktober 2012

Lars-Axel Nordell (KD)